

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

АНАЛІЗ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Обмеження для вибору: наявність пререквізитів: «Історія зарубіжного та українського образотворчого мистецтва», «Рисунок», «Живопис», «Скульптура»

Кількість кредитів (годин):

денна форма: 48 год.: 16 - лекції; 32 – семінарські; 72 - самостійна робота;

заочна форма: 12 год.: 4 - лекції; 8 - семінарські; 108 - самостійна робота

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://classroom.google.com/c/NjY2MTk1MDE0NDU5?cjc=h7fuozi>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Паньків Ганна Степанівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ.

Кафедра: кафедра музичного та образотворчого мистецтв.

Робочий e-mail: pankiv@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: середа, 14.40-16.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет навчальної дисципліни – особливості створення і розвитку художнього образу, мистецтвознавчий образно-стилістичний аналіз творів мистецтва, інтерпретація творів мистецтва, проблематика мистецтвознавства тощо.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Аналіз та інтерпретація творів мистецтва» є формування необхідної наукової бази та понятійного апарату; навичок образно-стилістичного аналізу, систематизації та класифікації художніх творів.

Завданнями освоєння дисципліни є:

- сформувати навички опису пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва;
- вміти виявити особливості художньої мови та виражальних засобів різних видів мистецтв;
- вміти визначати стильову приналежність об'єктів архітектури як мистецтва за його формальними ознаками;
- освоєння студентом основних методів аналізу та термінології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- основні види пластичних мистецтв, образотворчих мистецтв.
- Виразальні засоби, техніки, матеріали та основи технології графіки, живопису, скульптури, ДУМ, архітектури.
- засоби та методи мистецтвознавчого аналізу різних видів пластичних мистецтв.

2. Уміння

- правильно називати твори мистецтв (за видами). Характеризувати специфічні особливості всіх видів образотворчого мистецтва (матеріали та виразальні засоби).
- володіти загальноприйнятою періодизацією історії мистецтва, розуміти можливості і обмеження її вивчення, може зіставляти дані про твори мистецтва;
- володіти методами мистецтвознавчого аналізу і опису пам'ятника образотворчих мистецтв та архітектури;
- вміти аналізувати техніки і матеріал, форму, зміст, виявляти конструкцію і композицію художнього твору;
- розуміти терміни, пов'язані з аналізом творів мистецтва і архітектури;
- мати навички самостійного опису просторових і стилістичних особливостей пам'ятника;
- вміти співвідносити історичні та технічні дані з естетичною оцінкою пам'ятника;

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Теорія мистецтва

Феномен мистецтва. Мистецтвознавство як наука. Художній стиль, напрямок.

Тема № 2. Основи опису та аналізу архітектурних пам'яток.

2.1. Предмет історії архітектури. Особливості репрезентації архітектури. Виникнення архітектури як професії і предмета вивчення. Місце історії архітектури в історії мистецтва. Сприйняття архітектури. Мова архітектури.

2.2. Конструктивні системи (стійко-балочна, арково-склепінчаста, каркасна). Матеріали і техніки будівництва в історичній перспективі. Ордер в архітектурі і без-ордерні системи (Єгипет, архітектура Далекого сходу). Використання і сенс ордера в різні епохи (Рим, Візантія, архітектура романтики, Ренесансу, класицизму і постмодернізму).

2.3. Стиль в архітектурі. Визначення приналежності будівлі до стилістичного течією за формальними ознаками. Основні елементи в їх історичному розвитку: колона, стіна, купол, віконний отвір, арка, сходи, звід і стелю, фасад, портал. Історичні стилі. Монументальність і камерність. Автентичність та інтернаціональність.

Тема № 3. Опис і аналіз пам'яток живопису

3.1 Опис і аналіз як метод: основні поняття, межі, особливості, завдання. Мова мистецтвознавства і мова мистецтва. Мова як головний інструмент опису та аналізу. Історик мистецтва як коментатор. Роль Генріх Вельфліна.

3.2 Основні поняття історії мистецтва як інструмент для аналізу. Проблема інтерпретації творів мистецтва

3.3. Метод і схема опису пам'ятника. Сюжет, жанр, мотив. Взаємозв'язок між образом і засобами художнього вираження.

3.4. Види і техніки живопису. Фреска, мозаїка, станковий живопис. Основи для станкового живопису (дерево, полотно, метал, картон, папір). Роль ґрунту в створенні живописного образу, види ґрунтів. Темпера і її різновиди. Роль Яна Ван Ейка в створенні олійного живопису. Етапи створення картини. Еволюція олійного живопису (від 15 до 20 ст..).

3.5. Станковий живопис і його еволюція від ікони до картини. Еволюція формальних прийомів. Поняття конкретного і абстрактного, подібність до природи і умовність, видиме і умоглядне. Ставлення до тимчасових категорій. Побудова простору, роль лінії, площини, об'єму, розвиток колориту і світла, зміна фактури. Жанри живопису (портрет, пейзаж, побутовий жанр, натюрморт, тварини, історичний та ін.).

3.6. Композиційна схема, формат. Поняття рівноваги, співвідношення частин зображення

один з одним і з цілим. Співвідношення об'єкта зображення і фону / простору. Симетрія - асиметрія. Геометричні схеми і їх функція. Лінія, силует. Поняття площині і глибини, просторових планів. Побудова простору. Точка зору, ракурси і лінія горизонту. Типи перспективи. Поняття повітряної перспективи. Співвідношення зображення і формату. Створення різної дистанції між твором і глядачем за допомогою розміру. Роль рами. Поняття ілюзорноюрми.

3.7. Колір і колорит. Лінійне і мальовниче початок. Тональний, локальний, теплий, холодний колорит. Поняття тони, рефлексів. Функції світлотіні. Світлотінь і обсяг. Роль світлотіньових контрастів і кольору в формуванні емоційної виразності живописного образу. Тіціан і традиція європейського колоризма.

3.8. Фактура в живопису. Характер мазка (відкрита фактура, гладка фактура), спрямованість мазків, розмір мазка. Поняття лесування. Зв'язок різної фактури з певними епохами. Фактура як відображення індивідуальності і темпераменту художника.

Тема № 4. Мова художньої скульптури

4.1. Скульптура як вид мистецтва. Різниця між скульптурою і пластикою. Зв'язок з архітектурою, тривимірність, дотиковий характер. Взаємодія скульптури з простором. Типи композиційного руху. Рух глядача щодо скульптури. Функції скульптури: культова, ритуальна, меморіальна (портрет, символічні образи, алегорії, надгробок). Декоративні функції, соціальні та виховні функції.

4.2. Види скульптури. Рельєф, кругла скульптура. Скульптура великих і малих форм. Види скульптурного зображення: в повний зріст, напівфігура (поясне зображення), торс, погрудне зображення (бюст, герма), голова, анімалістична скульптура. Скульптурна група і її еволюція. Монументальна і садово-паркова скульптура. Роль масштабу, силуету, точки зору, постаменту, середовища. Особливості станкової скульптури: сприйняття з близької відстані, емоційне спілкування з глядачем. Постамент і його функції.

4.3. Матеріали скульптури. Камінь, дерево. Властивості матеріалів: щільність, фактура, пластичність, світлопроникність, колір Тверді породи (базальт, граніт, порфір): монументальність, узагальненість, статика. Мармур і його різновиди. Міцність, різні відтінки, ніжність світлотіньових переходів, прозорість. Вапняк, піщаник, алебастр, слонова кістка. Глиптика. Дерево. Структура і фактура дерева. Технологічні особливості обробки. М'які і тверді породи. Тон дерева і його розфарбування. Бронза, глина. Принцип додавання (пластики, ліплення). Можливість будь-яких виправлень. Глина як допоміжний і як самостійний матеріал. Боцетті - скульптурний ескіз. Теракота. Зміни при випалюванні. Застосування глазурі, майоліка. Фарфор. Бронза: роль силуету, можливість вільної композиції, зображення активного руху, детальність опрацювання, можливості шліфування.

4.4. Композиція в скульптурі. Скульптура Стародавнього Сходу: фронтальність, монументальність, статика. Від фронтальності - до розвитку декількох точок зору в елліністичної скульптурі. Роль силуету (замкнутий, компактний, геометрично правильний або мальовничий). Співвідношення частин і цілого в скульптурі і скульптурній групі.

Проблема ритму в скульптурі (ритм внутрішніх членувань, характер розробки поверхні). Фактура скульптурної поверхні (гладка - ескізна, подібна до природи - умовна). Незавершеність як прийом, фрагментарність. Скульптура ХХ століття: обсяг і контроб'єм, перехід від скульптури до об'єкта.

4.5. Рух в скульптурі. Способи передачі руху в скульптурі (хіазм, контрапост, S-образне рух). Взаємовідносини тіла і драпірування, роль драпірування в передачі руху. Передача зовнішнього і внутрішнього руху. Роль Мікеланджело в історії скульптури. Феномен круглої скульптури, рух глядача. Барокова експансія скульптури, включення глядача в середу, єдину зі скульптурою. Відкрита композиція, різноспрямований рух.

Тема № 5.

5.1. Графіка як вид мистецтва. Конфлікт між об'єктом і простором, умовність, елемент незавершеності. Зв'язок з листом, текст. Зв'язок з процесом роботи, майбутнім задумом. Суб'єктивність, індивідуальність, начерку Поняття (кроки), ескізу і етюд. «Готичне» малювання: лінійність, площинність, орнаментальність. Перехід до пластичній моделювання форми в епоху Відродження. Штрихування для передачі світлотіні. Виділення

малюнка в самостійну форму графіки. Розвиток від контуру до тонального малюнка в 17-18 ст. Експресивний або

«імпресіоністичний» малюнок в 19 столітті. Свобода форми в 20 столітті, різноманітність прийомів і технік. Відродження інтересу до лінії як самостійної цінності.

5.2. Матеріали графіки. Основи: дерев'яні дощечки, пергамент, папір і ін. Металевий грифель (свинцевий, срібний). Вугілля і італійський олівець: перехід від контурно-штрихового принципу малювання до скульптурно-живописного. Сангіна і техніка в три олівця (поєднання з білою крейдою і італійським олівцем). Графітний олівець, малюнок пером (очеретяне, гусяче, металеве). Малювання чорнилом і тушшю. Бістро і сепія. Проміжні техніки між графікою і живописом. Пастель: крихкість, здатність, що криє, матовість. Акварель: прозорість фарб, швидка робота по вологому паперу, що просвічує фон. Використання акварелі і гуаші для розфарбовування манускриптів. Становлення акварелі як самостійного кошти в кінці 18 століття. Гуаш: щільність, матовість, здатність, що криє, пастозність.

5.3 Розвиток і особливості тиражної графіки. Ксилографія, різцева гравюра. Різновиди друкованої графіки: опукла, поглиблена, плоска гравюра. Функції гравюри: репродукційна, пропагандистська, дидактично-виховна, естетична. Опукла гравюра. Ксилографія - найраніша друкована техніка (з початку 15 століття в Європі). Трудомісткість техніки, поділ на художника і різьбяр, складність виправлень. Кольорова ксилографія. Кьяроскуро. Ліногравюра (налінолеумі).

5.4. Офорт і літографія. Поглиблена гравюра. Різцева гравюра: робота штихелем по обертається (Мідної металевої) дощі. Офорт - гравюра на металі, зроблена хімічним способом (травленням). Процарапування малюнка по кислотривкім лаків офортної голкою. Травлення азотною кислотою і друк. Багаторазове травлення (стан). Гравюра сухий голкою як доповнення до офорту. 18 століття: поява акватинти і меццо-тинто. Плоска гравюра. Винахід літографії для друку нот. Репродукційна техніка. Протруювання кислотою полірованої поверхні вапняку, на яку нанесений малюнок літографської фарбою або олівцем. Кольорова літографія з кількох дошок. Тиражі в кілька тисяч примірників. Імітація різноманітних прийомів малюнка.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних (лабораторних) заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Здобувач освіти може запропонувати свою тему для написання реферату у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням

студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Використання технологій штучного інтелекту

Не передбачено

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на практичних заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100- бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються робота відповіді студента на практичних (лабораторних) заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rivnja-navchalnyh-dosjahrenn-zi-zminamy.pdf>

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичне запитання та практичне завдання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ підготовки фахівців для вищої освіти у зарубіжжі, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки авторських програм навчальних дисциплін.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з дизайну, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. На прикладі малюнка і фоторепродукцій здобутків майстрів закордонного і вітчизняного мистецтва розкриває основні поняття зображувально-виразної мови образотворчої грамати, а також терміни, зазначені в програмі, які повинні знати учні.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом

	з дизайну, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Усна доповідь	5
Опрацювання першоджерел (реферат)	5
Створення презентацій	5

Досягнення студентів на семінарських заняттях, а також виконані ними індивідуальна та самостійна роботи оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Критеріями оцінювання усної доповіді є здатність студента збирати джерельну інформацію та критично її опрацьовувати. Враховується самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється в межах від «0» до «30» балів за такими критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 (28-30 балів)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 (21-27 балів)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 (16-20 балів)	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, припускається суттєвих неточностей.
2 (0-15 балів)	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання тем, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань

Приклади питань на модульну контрольну роботу:

Приклад питань письмового тесту:

- 1) Назва, автор, дата, місце створення і зберігання твору (на фото)
- 2) Напишіть назву виділених архітектурних елементів (фото)
- 3) Який із представлених на фото артефактів відбувається з країни N?
- 4) Хто автор твору N?
- 5) Які з перерахованих творів приписуються N?
- 6) Які з перерахованих рис притаманні стилю N?
- 7) Які матеріали характерні для епохи N?

Порівняльний аналіз картин (на вибір):

1. Голландські натюрморти-сніданки: В.Хеда «Шинка і срібний посуд» і П.Клас «Сніданок».
2. Порівняльний аналіз картин Е. Дега «Танцівниця у фотографа» і «Блакитні танцівниці».
3. Порівняльний аналіз картин П. Гогена "Збір плодів" 1899 р і В.Ван Гога "Червоні виноградники в Арлі".
4. Порівняльний аналіз картин П.Сезанна "Персики та груші" (1890-1894) і А.Матісса "Фрукти і бронза" (1909-1910).

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Авраменко О. Зміни парадигми функціонування образотворчого мистецтва в Україні 1950–2005 років // Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. : в 2 кн. Київ : Інтертехнологія, 2006. С. 193–239.
2. Гомперц Вілл. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. Перекл.: Белей, А.Корягіна, І.Зайцева. К.: ArtHuss, 2017. 486 с.
3. Петрова О. Мистецтвознавчі рефлексії. Теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ століття – початку ХХІ століття. Зб. ст. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 400 с.
4. Соловійов О. І. Турбулентні шлюзи: Збірник статей / ІПСМ АМУ. К.: Інтертехнологія, 2006. 192 с.
5. Енді Ворхол. Художник-суперзірка. Виставка в ЦСМ. Київ, 2000.
6. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч.Є. Вінквіста та В.Є. Тейлора. Київ. 2003.

Допоміжна

7. Бёрджер Дж. Фотография и её предназначения. – М.: ООО «Ад Маргинем Пресс», 2014.
8. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століть / ІПСМ АМУ. К.: ВХ[студіо], 2008. 188 с.
9. Сучасне мистецтво: Наук. зб. / ІПСМ АМУ; Редкол.: В.Д. Сидоренко (голова), О.О.Авраменко, І.Д. Безгін та ін. [Харків]: Акта, 2004. Вип. I. 288 с.
10. Сучасне мистецтво: Наук. зб. / ІПСМ АМУ; Редкол.: В.Д. Сидоренко (голова), О.О.Авраменко, І.Д. Безгін та ін. [Харків]: Акта, 2005. Вип. II. 300 с.
11. Український авангард 1910-1930 років: Альбом / Авт.-упоряд. Д. О. Горбачов. К.: Мистецтво, 1996. 400 с.
12. Hofstatter H. Symbolist Art. – London, 1982. (Repr. 1991).

13. Hamilton G. 19-th and 20-th Century Art. New-York, 1969.
14. Norberg-Schulz, Ch. Architecture: Presence, Lanhuahe, Place. Milan: skira, 2000.
15. Pevsner N. An Outline of European Architecture. London : Butler and Tanner, 1972.
16. Conway H., Roenisch R. Understanding Architecture. An Introduction to Architecture and Arhitectural History. London, New York : Routledge, 1994.
17. Wilson Simon. Surrealist painting. – Oxford, 1982.
18. Verstegen, I. A realist theory of art history. London; New York Routledge, 2013. 168 с.
19. Коллект. автор The state of art criticism. London; New York Routledge, 2010. 410 с.

Затверджено на засіданні кафедри музичного та образотворчого мистецтв протокол № 7 від «06» лютого 2024 р.